

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 12, 2016

Nummer 12, 2016

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:2075](#) 31-05-2016

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:1986](#) 24-05-2016

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:1989](#) 24-05-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2016:1577](#) 12-04-2016

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:643](#) 23-02-2016

Rechtbank

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2016:2212](#) 13-04-2016

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2016:1675](#) 23-03-2016

Raad van State

[Raad van State, ECLI:NL:RVS:2016:1390](#) 25-05-2016

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Notaris onzorgvuldig door tweetrapsmaking te kort door de bocht te formuleren.

Als erflater in echtscheiding ligt, laat hij de notaris een testament opstellen. Hierin sluit erflater zijn echtgenote als erfgename uit 'waardoor zij niets uit mijn nalatenschap zal verkrijgen (direct dan wel indirect via mijn afstammelingen)'.

Na erflater overlijdt een van zijn kinderen. Volgens de notaris moet de aangehaalde toevoeging worden gelezen als een tweetrapsmaking, waardoor erflaters vermogen niet kan doorvererven naar de voormalige echtgenote. Het testament is onder tijdsdruk, als tijdelijke oplossing, opgesteld. Volgens de notaris was er geen tijd voor een 'ingewikkeld tweetrapstestament'.

Volgens de civiele rechter (Rb. Rotterdam 9 juli 2014, ongepubliceerd) kon de regeling niet als een geldige tweetrapsmaking worden opgevat. De tuchtrechter vindt dat de notaris onzorgvuldig heeft gehandeld door een onduidelijke passage in het testament op te nemen, terwijl een tweetrapsmaking eenvoudig en op ondubbelzinnige wijze had kunnen worden geformuleerd. De tijdsdruk doet hier niet aan af.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 31-05-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:2075

Zaaknummer: 200.177.740/01 NOT

Rechters: W.J.J. Los, J.H. Lieber en A.H.N. Stollenwerck

Wetsartikelen: 4:141 BW

RECHTSPRAAK

Papieren schenking leidt tot terugvordering huurtoeslag.

X ontvangt in 2008 van zijn ouders een papieren schenking van ruim 44.000 euro. Deze (niet-opeisbare) vordering op zijn ouders vormt voor X vermogen in box 3 van de inkomstenbelasting. De Belastingdienst ziet hierin aanleiding om over een aantal jaren (voorschotten van) huurtoeslag van X terug te vorderen.

Volgens de Raad is dit terecht. Voor huurtoeslag is het voordeel van sparen en beleggen als bedoeld in artikel 5.2 Wet IB 2001 relevant (art. 7 lid 3 Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir)). De omstandigheden dat X feitelijk geen voordeel van de schenking heeft (de ontvangen rente komt in mindering op zijn bijstandsuitkering), niet over de schenking kan beschikken en een laag inkomen heeft, maken dit niet anders.

Instantie: Raad van State

Datum uitspraak: 25-05-2016

ECLI: ECLI:NL:RVS:2016:1390

Zaaknummer: 201505172/1/A2 en 201507289/1/A2

Rechters: A.W.M. Bijloos

Wetsartikelen: 7:175 BW, 7 AWIR en 5.2 Wet IB 2001

RECHTSPRAAK

Doordat vader na verwerping als heer en meester over de nalatenschap blijft beschikken, wekt hij het vertrouwen het keuzelegaat tegen inbreng te hebben aanvaard.

Moeder overlijdt in 2000 met een ouderlijkeboedelverdelingstestament. Vader verwerpt de nalatenschap uit overwegingen van estate planning. Twee dochters zijn daardoor de enige erfgenamen. Vader blijft na zijn verwerping als heer en meester over de (meeste) goederen van de nalatenschap beschikken. Dit heeft bij de kinderen het gerechtvaardigde vertrouwen kunnen wekken dat vader het keuzelegaat tegen inbreng wenste te benutten, dat moeder voor het geval van verwerping had gemaakt.

Een dochter stelt dat vader ingevolge het keuzelegaat aan de kinderen moet uitbetalen, zijn betalingsverplichting is niet opgeschort in het testament. Het hof geeft de dochter gelijk.

Vader heeft geen gronden aangevoerd op grond waarvan dit naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn. Zijn beroep op dwaling loopt ook stuk. De rechtshandeling van verwerpen is geen overeenkomst, zodat artikel 6:228 BW niet van toepassing is.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 24-05-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:1986

Zaaknummer: 200.163.137/01

Rechters: H.A. van den Berg, G.B.C.M. van der Reep en A.R. Sturhoofd

Wetsartikelen: 4:1167 oud BW, 4:190 BW en 6:228 BW

RECHTSPRAAK

Vaststellingsovereenkomst tussen nabestaanden. Verkrijging niet krachtens erfrecht. Uitsluitingsclausule geen effect.

Moeder is van mening dat haar zoon zich oneigenlijk vermogen van haar heeft toegeëigend. Als zij deze kwestie met de zoon probeert te regelen, overlijdt moeder.

In haar testament heeft zij de zoon onterfd. Gelijktijdig heeft moeder in een beëdigde verklaring – afgelegd bij dezelfde notaris – voor het geval zij zou overlijden voordat de kwestie met de zoon was geregeld, aangegeven dat zoon en dochter gelijkelijk in haar nalatenschap zouden moeten delen.

De zoon berust in het testament en ziet af van een beroep op zijn legitieme portie. Om de lopende kwestie van de toe-eigening te beëindigen, komen zoon en dochter in een vaststellingsovereenkomst overeen dat de zoon een bepaald bedrag verkrijgt uit de nalatenschap.

De vraag is of deze verkrijging wordt geraakt door de uitsluitingsclausule in moeders testament.

Volgens het hof is dat niet het geval, omdat door de onterving en de afstand van zijn legitieme, niet valt in te zien dat de zoon krachtens erfrecht heeft verkregen. Hieraan doet – voor de onderlinge verhouding tussen de zoon en zijn echtgenote – niet af dat de fiscus de verkrijging in de erfbelasting heeft betrokken op aangifte van zoon en dochter.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 24-05-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:1989

Zaaknummer: 200.171.124/01

Rechters: A.V.T. de Bie, G.J. Driessen-Poortvliet en A.H. van den Berg

Wetsartikelen: 4:63 BW en 7:900 BW

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit niet toepasbaar op de fictieve verkrijging van artikel 13a SW 1956. Bezitseis niet vervuld.

M en V zijn in gemeenschap van goederen gehuwd als V overlijdt. M en V hielden samen aanmerkelijkbelangaandelen in een bv met een materiële onderneming.

Door het overlijden van V vallen pensioen- en lijfrenteverplichtingen vrij, waardoor de waarde van de aandelen toeneemt. Deze waardestijging is voor de helft (van M) een fictieve verkrijging in de zin van artikel 13a SW 1956.

De vraag is of de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) kan worden toegepast op deze fictieve verkrijging. Volgens de rechtbank is dit niet het geval, omdat voor dat gedeelte niet wordt voldaan aan de bezitseis (art. 35c lid 1 onder c SW 1956 en art. 35d lid 1 onder c SW 1956).

Civielrechtelijk waren beide echtgenote ieder voor het geheel gerechtigd tot de huwelijksgemeenschap (onder respectering van het gelijke recht van de ander). De BOF sluit echter aan bij de aanmerkelijkbelangregeling. Daarvoor geldt dat het belang steeds beide echtgenoten, ieder voor de helft, aangaat. Ieder van de echtgenoten wordt daarom geacht – voor de helft – aanmerkelijkbelanghouder te zijn (bijv. HR 10 maart 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU2004). Het deel (van M) waarop artikel 13a SW 1956 toepasselijk is, heeft in fiscale zin niet tot het vermogen van V behoord. Daarom is de bezitseis niet vervuld.

De verwijzing door M naar de wetsgeschiedenis – waarin de staatssecretaris ingaat op de verhouding tussen de BOF en de fictie van art. 10 SW 1956 – en het besluit van 17 januari 2013 (nr. BLKB2012/1221M, *Stcrt.* 2013, 2175, onder 3.5) – waarin aandacht is voor de BOF en een verblijvingsbeding – snijdt volgens de rechtbank geen hout voor de fictie van artikel 13a SW 1956.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 13-04-2016

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2016:2212

Zaaknummer: BRE - 15 _ 6700

Rechters: M.R.T. Pauwels, M.H. van Schaik en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen: 13a SW 1956, 35c SW 1956 en 35d SW 1956

RECHTSPRAAK

Executiegeschil over informatieplicht jegens legitimaris.

Zoon is enig erfgenaam en executeur in moeders nalatenschap. Tussen hem en zijn zuster is de omvang van haar legitieme portie in geschil. De bodemrechter heeft de zoon als executeur veroordeeld om een boedelbeschrijving te verstrekken met verificatoire stukken. In de onderhavige kortgedingprocedure wil de zoon de dochter afhouden van (verdere) executie van dat veroordelend vonnis (beslag en dwangsommen). De kortgedingrechter in eerste aanleg heeft deze vordering van de broer afgewezen. Het hof doet dat nu ook in hoger beroep.

De kortgedingrechter beoordeelt in dit executiegeschil niet opnieuw de door de bodemrechter besliste rechtsverhouding, maar beperkt zich tot de uitvoering van het veroordelend vonnis. Volgens het hof heeft de zoon geen boedelbeschrijving overgelegd die de bodemrechter van hem heeft verlangd, dat wil zeggen een korte beschrijving van alle tot de boedel behorende goederen en schulden en een opgave van de tot de boedel behorende geldsommen (ongeacht of de bodemrechter dit baseerde op art. 4:78 BW of art. 674 Rv).

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 12-04-2016

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2016:1577

Zaaknummer: 200.168.708/01

Rechters: C.M. Warnaar, P.B. Kamminga en I. Obbink-Reijngoud

Wetsartikelen: 4:78 BW en 674 Rv

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit. IB-latentie naar evenredigheid toerekenen. Kindvrijstelling blijft buiten beschouwing.

Vader schenkt in 2012 aandelen aan zijn dochter. Hierop is de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) in de Successiewet 1956 toepasbaar. In geschil is in hoeverre de inkomstenbelastinglatentie (art. 20 lid 5 SW 1956) in aanmerking mag worden genomen.

Volgens de dochter komt de IB-latentie volledig ten laste van het belaste gedeelte van de schenking. De inspecteur rekent de latentie naar evenredigheid toe aan het voorwaardelijk vrijgestelde en het niet-vrijgestelde gedeelte van de schenking.

De rechtbank volgt de inspecteur, met dien verstande dat de rechtbank de jaarvrijstelling van artikel 33 onder 5 SW 1956 buiten beschouwing laat bij de evenredige toerekening. Deze (subjectieve) kindvrijstelling is immers niet toerekenbaar aan een specifiek verkregen vermogensbestanddeel.

De rechtbank baseert zich op de wetsgeschiedenis (*Kamerstukken II* 2008/09, 31 930, nr. 9, p. 23) en het arrest van de Hoge Raad van 26 juni 1996 (ECLI:NL:HR:1996:AA1883, *BNB* 1996/307). Het beroep van de dochter op het arrest van de Hoge Raad van 12 november 2013 (ECLI:NL:HR:2013:26, *BNB* 2013/227) kan haar niet baten, aldus de rechtbank.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 23-03-2016

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2016:1675

Zaaknummer: BRE - 15 _ 5498

Rechters: A.F.M.Q. Beukers-van Dooren, M.R.T. Pauwels en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen: 20 lid 5 SW 1956 en 33 onder 5 SW 1956

RECHTSPRAAK

Keuzelegaat tegen inbreng en schenkingen. Pauliana.

Erflater E laat zijn broer en zusters als enige erfgenamen achter. Aan zijn echtgenote maakt hij een keuzelegaat tegen inbreng van de waarde, waarvan zij gebruikmaakt. Door een vruchtgebruiklegaat kan zij de inbreng levenslang schuldig blijven.

De echtgenote doet (uit het nalatenschapsvermogen) verschillende schenkingen aan haar zoon. Volgens het hof waren deze schenkingen paulianeus en hebben de erfgenamen van E deze rechtsgeldig buitengerechtelijk vernietigd (art. 3:50 juncto art. 3:45 BW).

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 23-02-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:643

Zaaknummer: 200.167.855/01

Rechters: A.S. Arnold, W.A.H. Melissen en M.E.M.G. Peletier

Wetsartikelen: 3:45 BW en 3:50 BW